

תקציר

מחקרים רבים הדגישו את החשיבות של פיתוח מיומנויות אישיות ובין אישיות במערכת החינוך. מתוך ההבנה כי תלמיד הניכנס כיום למערכת החינוך יצטרך בעתיד למצוא כלים שיאפשרו לו להתמודד עם שינויים. במקביל נמצא כי גם למראה מרחב הלמידה השפעה על הלמידה. עם זאת, באופן מסורתי מתכנני מרחבי למידה וצוות בית הספר לא נוהגים לשתף את הלומדים באופן מעשי בתהליך קבלת ההחלטות.

מטרתו העיקרית של המחקר הייתה לבחון את תרומתה של תוכנית התערבות לעיצוב סביבת למידה פיזית מותאמת אישית לפיתוח מיומנויות של יצירתיות, מסוגלות עצמית, נחישות והתמדה. במחקר השתתפו 65 תלמידי כיתות ז' בגילאי 12-14 הלומדים בבית ספר ממלכתי. נבדקה קבוצת תלמידים בכלי מחקר כמותיים ואיכותניים, 41 תלמידי קבוצת ההתערבות עברו תהליך למידה של 4 מפגשים להקניית כלי חשיבה לאופן שינוי מרחב הכיתה שלהם ולאחר מכן ביצעו בשני מפגשים נוספים שינוי פיזי במרחב בכוחות עצמם. בתחילת המחקר ובסיומו כלל המשתתפים מקבוצת הביקורת וקבוצת ההתערבות ענו על שאלונים זהים. בסיום הפעילות 27 תלמידים מקבוצת ההתערבות ענו על ראיון עומק חצי מובנה לחלקו האיכותני של המחקר.

תוצאות המחקר הכמותי הצביעו על כך שלא נמצא שינוי ביצירתיות ובמדדי המסוגלות העצמית ותחושת הנחישות של התלמידים בעקבות תוכנית ההתערבות, אולם, כן נמצא שינוי בתחושת ההתמדה. ממצאי המחקר האיכותני העידו על תרומת תוכנית התלמידים להיבטים רגשיים, ליצירתיות ולהיבטים חברתיים. תוצאות המחקר האיכותני תומכות בהבנה כי שיתוף מלא ואוטנטי של תלמידים בשינוי פיזי של מרחב הלמידה האישי שלהם ושל חבריהם, מאפשר להם לעבור תהליך משמעותי שמשאיר חותם בכל אחד מהמשתתפים.

תוצאות המחקר הנוכחי יכולות להוות בסיס לפיתוח תהליך למידה והקניית מיומנויות אישיות ובין אישיות. ההבנה כי שיתוף הלומדים באופן מלא ואוטנטי בשינוי פיזי של מרחב הלמידה האישי שלהם ושל חבריהם, מאפשר להם לעבור תהליך למידה משמעותית מכאן שהשילוב בין עשייה פיזית של שינוי מרחב לבין תהליכי חשיבה, מאפשר לקיים תוכנית חדשה וקלה ליישום במערכת החינוך.